

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa G. M.
przeciwko Państwowej Inspekcji Pracy Głównemu Inspektoratowi Pracy w W.
o ustalenie wypadku przy pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 stycznia 2022 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 29 października 2019 r., sygn. akt XXI Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje od Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w W.) na rzecz radcy prawnego R. T. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem pomocy prawnej udzielonej powódce w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W., wyrokiem z dnia 29 października 2019 r., oddalił apelację G.M. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 28 czerwca 2018 r., mocą którego oddalono jej powództwo o ustalenie wypadku przy pracy.

Skargę kasacyjną w imieniu powódki wywiódł jej pełnomocnik ustanowiony z urzędu, zaskarżając wyrok w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, to jest: art. 3 k.p. w związku z art. 3 ust. 1, art. 5 ust. 2,

art. 18 ust. 5 i 6, art. 19 ust. 1 pkt 1-3 oraz 5 i ust. 3, a także art. 41 ust. 2 i 43 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1251, dalej jako ustawa PiP), a mianowicie, która z jednostek organizacyjnych w strukturze Państwowej Inspekcji Pracy (Główny Inspektorat Pracy czy też Okręgowe Inspektoraty Pracy) ma status pracodawcy w rozumieniu art. 3 k.p. i przepisów wyżej wskazanych w odniesieniu do pracowników nadzorujących lub wykonujących czynności kontrolne, o których mowa w ustawie PiP. Nadto skarga kasacyjna jest w sposób oczywisty uzasadniona z powodu rażącego naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 385 w związku z art. 477 k.p.c. oraz art. 386 § 4 w związku z art. 477 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżąca nie wykazała, by w sprawie występowała podstawa uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opisana w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. (potrzeba dokonania wykładni przepisów). Na tle pojęcia pracodawcy ukształtowane zostało jednolite stanowisko judykatury, która rozstrzygnęła czy taki status ma podmiot kierujący jednostką, czy może organ nad nią nadrzędny, czy wreszcie sama jednostka zatrudniająca pracownika ma przymiot pracodawcy. Judykatura Sądu Najwyższego, za pracodawcę uznaje; urzędy państwowe, sądy, prokuratury, okręgowe inspektoraty pracy, kuratorium oświaty, delegatury Najwyższej Izby Kontroli (por. K. W. Baran [w:] B. M. Ćwiertniak, Z. Góral, A. Kosut, D. Książek, M. Kuba, M. Lekston, A. Musiała, W. Perdeus, J. Piątkowski, P. Prusinowski, K. Stefański, M. Tomaszewska, M. Włodarczyk, T. Wyka, K. W. Baran, Kodeks pracy. Komentarz do art. 3, Warszawa 2020). Na tym polu skarżąca nie przedstawia nowych okoliczności, które stawiałby pod znakiem zapytania dotychczasowe wypowiedzi Sądu Najwyższego. Oceny tej nie zmienia odwołanie się do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2006 r., III PZP 2/06 (OSNP 2007 nr 3-4, poz. 38), bowiem ta została wydana na tle zbiorowego prawa pracy w kontekście prywatyzacji pośredniej. Z kolei uchwała składu powiększonego Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1992 r., I PZP 59/92

(OSNC 1993 nr 4, poz. 49) nie traci na znaczeniu tylko dlatego, że została wydana na tle poprzednio obowiązującej ustawy PiP.

Wracając do sprawy, kwestię statusu pracodawcy należy jednak odróżniać od organów lub osób upoważnionych do dokonywania za tego pracodawcę czynności z zakresu prawa pracy (art. 3¹ k.p.). Zgodnie bowiem z tym przepisem za pracodawcę będącego jednostką organizacyjną czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dokonuje osoba lub organ zarządzający tą jednostką albo inna wyznaczona do tego osoba. W art. 3¹ § 1 k.p. mowa jest więc nie tylko o organie (z ograniczeniem, że idzie tylko o organ zarządzający), który może być jednoosobowy lub wieloosobowy i mieścić się w strukturze organizacyjnej danej jednostki organizacyjnej bądź nie być jej organem, ale także o osobie zarządzającej, a ponadto o innej osobie (nie będącej organem ani nie pełniącej funkcji zarządzania) wyznaczonej do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy (w tym czynności prawnych prawa pracy), przy czym wyznaczenie do dokonywania tych czynności może wynikać nie tylko z ustawy, czy też ze statutu, ale także z innego rodzaju regulacji wewnątrzzakładowych. O tym, kto występuje w roli osoby lub organu dokonującego za pracodawcę czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 3¹ § 1 k.p. decydują przepisy prawa, statuty bądź innego rodzaju regulacje wewnątrzzakładowe. Pod pojęciem „dokonywanie czynności w sprawach z zakresu prawa pracy”, użytym w art. 3¹ § 1 k.p., należy rozumieć dokonywanie wszelkich czynności prawnych z tego zakresu, w tym czynności procesowych. Przepis ten nie stanowi bowiem o "dokonywaniu czynności z zakresu prawa pracy" (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 22 stycznia 2008 r., II PZ 62/07, LEX nr 486144 z glosą A. Rzeteckiej - Gil, e-LEX 2008; z dnia 14 maja 2001 r., I PZ 9/01, OSNP 2003 Nr 7, poz. 180; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 r., II PK 1/07, LEX nr 443015). W konsekwencji powołane we wniosku przepisy ustawy PiP pozwalają zidentyfikować podmiot, który ma status pracodawcy.

Z ustaleń Sądu drugiej instancji wynika, że powódka była pracownikiem mianowanym. Zgodnie z art. 41 ust. 2 ustawy PiP pracowników wykonujących czynności kontrolne mianuje i rozwiązuje z nimi stosunek pracy Główny Inspektor Pracy. Dokonywanie czynności z zakresu prawa pracy nie zastępuje przymiotu

pracodawcy, jaki posiada jednostka organizacyjna (tu Okręgowy Inspektorat Pracy w O.) w rozumieniu art. 3 k.p.

Skarga kasacyjna nie jest także oczywiście uzasadniona, bowiem nie doszło do elementarnego naruszenia zasad postępowania cywilnego. Taki wniosek wynika już z analizy pisemnego uzasadnienia Sądu drugiej instancji. Otóż w toku procesu Sąd pierwszej instancji zasygnalizował powódce możliwość wezwania do udziału w sprawie, w charakterze pozwanego, Okręgowego Inspektoratu Pracy w O. Powódka w tym aspekcie wyraziła sprzeciw. W orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. wyrok z dnia 14 lutego 2018 r., I PK 351/16, OSNP 2018 nr 12, poz. 156) wyrażono stanowisko, że sąd pracy stwierdziwszy, że pozwana nie jest pracodawcą (art. 460 k.p.c.), nie może oddalić powództwa z powodu braku legitymacji biernej tej jednostki. W takiej sytuacji sąd pierwszej instancji może wezwać z urzędu do udziału w sprawie pracodawcę, chyba że pracownik sprzeciwi się temu (art. 194 § 1 w związku z art. 477 k.p.c.). Zatem z tego punktu widzenia nie można mówić o elementarnym naruszeniu art. 477 k.p.c. Nie doszło także do naruszenia art. 385 k.p.c., gdyż oznaczałoby to sytuację, w której sąd na przykład uwzględnia apelację a wskazuje podstawę prawną uzasadniającą jej oddalenie. W rezultacie nie mamy też do czynienia z naruszeniem art. 386 § 4 k.p.c., skoro proces toczył się z udziałem podmiotu, który powódka wybrała i sprzeciwiała się udziałowi innej jednostki. Z zebranego materiału dowodowego nie można wywieść, że określenie strony pozwanej stanowiło oczywistą omyłkę pisarską, a zamiarem i wolą powódki było pozwanie innego podmiotu. Na tym polu judykatura przyjmuje, że pouczenie na podstawie art. 477 zdanie drugie k.p.c. należy do obowiązków przewodniczącego tylko w sądzie pierwszej instancji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2007 r., II PK 235/06, OSNP 2008 nr 11–12, poz. 161).

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce w postępowaniu kasacyjnym orzeczono w myśl art. 22³ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 75) w związku § 15 ust. 1 pkt 4 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów

nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 68).